

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Deres referanse

Vår referanse
18/204-4

Vår dato
20.12.2018

Innspill til stortingsmeldingen om internasjonal studentmobilitet

Universitets- og høyskolerådet (UHR) takker for muligheten til å komme med innspill til den kommende stortingsmeldingen om studentmobilitet. Saken har blitt behandlet i våre strategiske enheter, samt i UHRs styremøte 14. desember 2018.

UHR hadde ønsket at den kommende stortingsmeldingen hadde en bredere tilnærming til internasjonalisering. Studentmobilitet er bare ett tiltak som inngår i en større pakke av internasjonaliseringstiltak. Det overordnede målet må fortsatt være økt kvalitet i utdanningen. Vi viser til vårt innspill til stortingsmeldingen om kvalitet i høyere utdanning:

UHR mener at internasjonalisering i utdanning ikke må begrenses til å handle om antall inn- og utreisende studenter. Studenter på norske universiteter og høyskoler skal oppleve at de er en del av et internasjonalt fagmiljø når de studerer i Norge. Kunnskapsproduksjonen og samfunnsutfordringene er internasjonale og det må også prege utdanningene i Norge. For å øke kvaliteten i utdanningen er det derfor også viktig å øke andelen ansatte som reiser ut og på denne måten opparbeider seg et internasjonalt faglig nettverk som de trekker inn i forskningen og undervisningen.

Erfaringer fra norske studenter og ansatte som kommer tilbake fra utvekslingsopphold kan i større grad tas i bruk i undervisningen og fagmiljøene bør også i større grad nyttiggjøre seg erfaringene fra internasjonale studenter på norske universiteter og høyskoler.

Internasjonalisering for alle vil styrke kandidatenes faglige og generiske ferdigheter og bør komme til uttrykk i kvalifikasjonsrammeverket og læringsutbyttebeskrivelsene.

UHR vil derfor fortsatt ha fokus på internasjonalisering som kvalitetshevende virkemiddel. Departementet og institusjonene må ha en strategisk holdning til internasjonalisering, både ute og hjemme. Vi mener at økt ansattmobilitet er nødvendig for å få til en kulturendring, og at økt mobilitet blant ansatte og ph.d.-kandidater også vil føre til økt studentmobilitet og internasjonalisering av fagmiljøet. Kobling av mobilitetsfremmende tiltak både i forsknings- og utdannings samarbeid vil for de fleste fagmiljøer kunne bidra til kvalitetsutvikling av fagmiljøene. Det vil også bidra til kvalitetssikring av fagmiljøene studentene reiser til, og føre til større interesse for studentens læringsutbytte fra utvekslingsoppholdet blant de vitenskapelig ansatte. Nasjonale virkemidler som UTFORSK og INTPART bidrar i dag til

Postadresse
Stortorvet 2
NO-0155 Oslo

Telefon +47 409 14 969
postmottak@uhr.no
www.uhr.no
Org.nr. 917 697 825

Saksbehandler
Bente Ringlund Bunæs
bente.bunas@uhr.no
Telefon +47 977 89 297

denne koblingen, og dette er programmer som må videreføres. Det samme gjelder arbeidet med å koble deltakelse i Erasmus+ og Horisont Europa. Noen av de beste utenlandske utdanningsinstitusjonene kan være sterke på pedagogisk innovasjon, men har ikke relevante sterke fagspesifikke forskningsmiljøer. Da bør en vitenskapelig tilnærming til undervisning og læring (SoTL) og utvikling av meritterende utdanningsfaglig kompetanse være viktige mål for mobilitet.

Når det gjelder mobilitet på ph.d.-nivå er det forskjeller i finansieringsordningene for utenlandsopphold for stipendiatstillinger fra Norges forskningsråd og universitetsstipendiater finansiert av Kunnskapsdepartementet. Finansiering av utenlandsopphold for universitetsstipendiater er i større grad avhengig av tilrettelegging og velvilje fra institusjonene, mens alle yngre forskere (ph.d. og postdok) finansiert av Forskningsrådet er sikret midler til opphold i utlandet. En tilsvarende ordning for alle ph.d.-kandidater vil bidra til økt internasjonalisering og kvalitetsheving, både for utdanning og forskning. Ordninger som øker ph.d-mobiliteten for alle grupper bør derfor vurderes.

Praktisk tilrettelegging

I Eurostudent-undersøkelsen fremkommer det at hovedgrunnene til at norske studenter ikke ønsker å reise på utveksling er utenfor institusjonenes og til dels myndighetenes kontroll (barn/familie, jobb, økonomiske forhold). Det er imidlertid også forhold som institusjonene kan gjøre noe med. Manglende informasjon, mange avtaler og vanskelige godkjenningsprosesser oppleves som hindringer for å reise på utveksling og institusjonene bør også kunne forsøke å påvirke studentenes motivasjon til å ta et utvekslingsopphold. Alle administrative trinn av mobilitetsprosessen må gjøres så enkle som mulig for studentene.

En utfordring i dag kan være knyttet til studentenes boligforhold. Det er ikke uvanlig at det tegnes ettårskontrakter på det private markedet. Da kan det være vanskelig for studentene å være borte i et helt semester. Det kan også være en grunn til å prioritere flere studentboliger med leievilkår som ikke er til hinder for at studenter reiser ut.

Godkjenningsprosessen, som inkluderer både forhåndsgodkjenning og endelig godkjenning av emner tatt ute, oppgis av mange studenter å være et hinder for å dra på utveksling¹. Et viktig ledd i arbeidet med økt mobilitet vil derfor være å skape en mer fleksibel, forenklet og forutsigbar godkjenningsprosess. EU-prosjektene Erasmus Without Paper² og Emrex³ vil kunne bidra til å automatisere og avbyråkratisere deler av prosessen, men institusjonene må også selv arbeide mer målrettet for en mer strømlinjeformet og enkel godkjenningsprosess.

For innreisende helgradsstudenter på masterprogram vil en nasjonal samordning av masteropptakene være et viktig effektiviseringstiltak, og det vil også kunne gjøre det enklere for utenlandske søkere å orientere seg i norske studietilbud.

---

¹ <https://www.uio.no/om/organisasjon/styret/moter/2018/06-19/d-sak-1-flere-studenter-pa-utveksling.pdf>

² <https://www.erasmuswithoutpaper.eu>

³ emrex

Læringsutbytte og kobling til studieprogram

I den nye studietilsynsforskriften er det følgende krav til et studietilbud:

(8) Studietilbud som fører fram til en grad, skal ha ordninger for internasjonal studentutveksling. Innholdet i utvekslingen skal være faglig relevant.

Dette skal først være på plass innen utgangen av 2018, så det er for tidlig å si noe om hvilken virkning det vil ha på utvekslingstallene. Det antas at en sterkere kobling til studieprogrammet gjennom kvalitetssikrede avtaler mellom fagmiljøer vil bidra til at studentene møter mindre byråkrati, og at programmene kan tilby «emnepakker» som automatisk blir godkjent når studentene kommer tilbake.

Som UHR skrev i innspillet til kvalitetsmeldingen er vi imidlertid opptatt av at den kompetansen det forventes at studentene tilegner seg ved et utenlandsopphold eller andre internasjonaliseringstiltak, fremgår av læringsutbyttebeskrivelsene.

Det er mange forventninger knyttet til helhetlige, relevante studieprogram av god kvalitet. Særlig for de rammeplanstyrte utdanningene er det viktig at institusjonene får et handlingsrom som er stort nok til å inkorporere og forankre både internasjonaliseringstiltak, praksis og andre kvalitetsfremmende læringsaktiviteter på en god måte.

Balanse i mobilitetsregnskapet

Institusjonene er avhengige av en balanse i mobilitetsregnskapet av både økonomiske og kvalitetsmessige årsaker. Et mål om at halvparten av studentene reiser ut bør også følges opp med en målsetting om å ta imot like mange studenter i Norge. Det vil kreve at byråkratiske hindringer bygges ned, at det for eksempel stilles boliggaranti til innreisende studenter, at visumkostnadene blir lavere, samt at det finnes egne finansieringsordninger for studenter fra utviklingsland.

Det vil være umulig å nå et mål om flere innreisende studenter uten at institusjonene har et bredt tilbud av emner som undervises på engelsk. Den pågående språkdebatten i sektoren må ta høyde for dette.

Kortere opphold

Flere av UHRs strategiske enheter har nevnt «uttelling for kortere opphold enn tre måneder» som viktig for å øke antallet studenter som reiser ut. Det er flere begrunnelser for dette.

- For lærerutdanningene vil uttelling for kortere opphold gjøre det mer attraktivt å ta en praksisperiode i utlandet.
- Et generelt inntrykk er at norske utdanninger innen helse- og sosialfag og tilsvarende utdanninger i andre land er svært ulikt organisert. Dette gjør at det kan være krevende å lykkes med å tilrettelegge utenlandsopphold for studenter, og det må ofte utarbeides særskilt tilrettelagte ordninger. Dette medfører blant annet at det er krevende å organisere utvekslingsopphold som kan godkjennes i sin helhet, og studenter risikerer at ikke hele perioden blir godkjent. Ved noen bachelorutdanninger tilrettelegges det derfor for kortere utvekslingsopphold enn tre måneder. Én sykepleierutdanning har for eksempel lagt til rette for at studenter kan reise ut en måned og fokusere kun på folkehelsearbeid og har positive erfaringer med opplegget.

UHR mener at uttelling for kortere opphold enn 3 måneder bør vurderes, men at det samtidig fastholdes at oppholdet må være langt nok til at det fører til at studentene oppnår det forventede læringsutbyttet.

Universitetssenteret på Svalbard (UNIS)

Innenfor realfaglige områder er det mulig å ta deler av utdanningen på UNIS. Her er det et internasjonalt miljø, og mange av de læringsutbyttene som studentene bør sitte igjen med etter et internasjonalt semester vil være oppfylt etter et opphold på Svalbard. Det bør utredes om disse studiene også skal gi uttelling i finansieringssystemet, uten at det kommer i konflikt med suverenitetsprinsippet.

Vennlig hilsen

Mari Sundli Tveit
styreleder

Alf Rasmussen
generalsekretær

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UHR